

(א) [לעיל מד: מו, א] (ב) שבת קמ"א; (ג) ז"ל שפיעטו יע"ץ, (ד) שבת קמ"א; (ה) ג"ז ש"ס; (ו) ז"ל מוקפת; (ז) עין במתהר"ל, (ח) פ"ג זבילה ע"ש.

לעזי רש"י

שרקל"ר. לנכש.

מוסף רש"י

לא יאמר כו' ואני אתן לך לגורן. שמה יקרו ויבא לדי רבית (וע"ל מד). עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח. שאלו שבידו נקטין למלוה וברשותו הוקרו, רבית סאה בסאה דרבנן וכי ה"ל גונא לא גזר (ס"ט). המקפידים זה על זה. שאין מוטלם ומותרין זה לזה (שבת קמ"א). ומשום לדין ופורעין ביר"ט. דגזר כזו רבנן שמה יתבז (ס"ט). מותר לו לאדם להלוות משלו בניו ובני ביתו. השומע על עולמו, דיון דהכל משלו כאן רבית, כדו להטעימן טעם רבית. שרעו כמה קשה רבית. (שבת קמ"ט).

וקולץ לו דמים. כך וכך דמים כשער של עכשיו אתן לך וקאמר תנא דאם הוולו נוטל חטין. והיינו דפרכינן והלא קלץ וכי הוולו נמי יטול דמים שקלץ דהא כמו אחפיה וזו הוא: **מתנאי** אצל אומר הלוני עד שיבא בני. דכיון דיש לו שפיר דמי דהא סאה בסאה דרבנן הוא דלאו נשך דלורייא וכו' יש לו לא גזר: **גב' רמה** דורין. דכל חלא וחדא אמרינן זו תהא תחמיה שהרי אינה קנויה למלוה וצדו לאוכלה ולמוכרה ונמלאת אותה שלום ומוקפת על פירות שצדוק חו פנייה ללוות עליה וכשלוה כל אחת ואחת ליה צהיתר דהא אילו ליה סאה אחת ואכלה ואלל ליה ישלם חטין הכא נמי כשלוה צהיתר ליה. ככרות סתם בלא קלינת דמים שלל החמירו לדקדק צאיסור סאה בסאה כל כך: **בני חצורה**. הולכין דרך או יושבין צבית אחד איש לסעודת עגמו: **המקפידים** זה על זה. שאין מוטלן על דבר מועט ומקפידין להלוות זה את זה במדה במשקל וצמנין: **עוברין**. שצבתות וימס טובים: **משום לוין ופורעים**. דתנן במסכת שבת (דף קמ"ט) ובלבד שלא יאמר לו הלוני והתם מפרש טעמא שמה יתבז: **ואריך**. ושפיר דמי דמתנה בעלמא הוא ולא רבית. אריך טוב ודומה לו בספר עזרא (ד) וערות מלכא לא אריך לנא למחוי ופירושו גנות המלך לא יפה לנו לראות: **להטעימן**. שרעו כמה מלעטע וימיר הנותנו ויבזו כמה עונשו גדול: **למסרך**. להרגיל שיחמוד לבס השכר: **מתנאי** נכש עמי. היום ואני אנכש עמך למחר: **נכוש**. שרקלי"ר בלע"ז: **עודו**. חפור: **אצל לא יאמר לו נכש עמי היום ואעדור עמך לומר פלוני**. פעמים שזו קשה מזה ויש כאן אגר נטר ליה בשכר שממתין לו על שכר פעולתו עד אותו זמן הוא מקבל עליו מלככה שהיא קשה מזה: כל

עמי ואעדור עמך ולא יאמר לו נכש עמי ואעדור עמך עדור עמי ואנכש עמך כל

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

עה.

עין משפט
נר מצוה

הלויני בור חטין ואני אתן לך לגורן אסור. דחיישין שמה ממייקר אע"פ שאז אין רגיל להמייקר:

ורית הלכתא בוותיה. ונראה דהשתא קי"ל כו' יחזק דאפילו שאין לו אלא סאה ליה הימנו כמה כורין דברייתא דרבי חייא

מסייע ליה וריבין פ"י דביחד אין יכול להלוות אלא כמו שיש לו וצוה אחר זה דוקא שרי ומיהו צהא מודה ריבין דאפילו יתן לו ביחד ויאמר קני צוה אחר זה שרי דצדכר למסתמא שופך צידה ושרי כמה טיפין ומיהו נראה דאין צריך לדקדק אלא לוקח הרבה צבת אחת לרבי יחזק דלוחה טיפה יכול להיות כנגד כל טיפה וטיפה: **בני חצורה** המקפידין זה על זה עוברין משום מדה כו'. פי' מתוך שמקפידין באין לדין כך דתנן בפרק אין לדין (ב"ב כ"ט) ואמר אדם לחצורו מלא לי כלי זה אצל לא צמדה פירוש שלא יזכור לו שום מדה וקפידותו גורמת להם להזכיר כדי שיהא מצורר יפה מה שמתחייב ליה וכן משקל תנן (שם כ"ח) אין משגיחין בצק מלואים כל עיקר והם מתוך שמקפידין שוקלים במלואים אי נמי אפי' ציד אסור להם לשקול כנו במלואים לפי שמדקדקים הרבה אע"ג דשרי התם בטענה שאין אומן כשאינו מקפיד וכן אסור להם לומר מלא לי כלי זה אפילו בלא הזכרת מדה וכן משמע מתוך פירוש"י במסכת שבת בפרק שואל (דף קמ"ט) וס"ל בני חצורה שמדקדקין זה על זה שאמר אחד לחצורו מנה שלקח גדולה תן לי כמותה והוא שוקלה כידו: **משום בנין**. פ"ח אס היו אגוזים ושקדים ודומה להם ואמר לקחת עשרים אגוזים גם אני אקח עשרים או אמר בשעה שנוטלה המתן עד שאשקול הימנה ועד שאמדוד אורך הדגים והקישואים ואלמנה הביצים והאגוזים והשקדים שאתה נוטל שאטול גם אני במשקלם וצמדתם ומנינם משמע שר"ל אע"ג דשרי לומר לחצורו הרגיל אללו תן לי עשרים אגוזים והו לפי שאין משמע שם שאתה שום קפידא על המנין אלא שמודיעו שכל כך הוא צריך אצל כשאתר לקחת כ' גם אני אטול כ' מראה שמדקדק ומקפיד על המנין והוי עוצדא דחול כעין משא ומתן ואי נמי שרי צבי הוי גוונא נעמד כגון שאמר ליה המתן עד שאמנה לך האגוזים שאתה נוטל ואטול גם אני כמנינם וכן כעין זה במדה ובמשקל אסור ועוד מפרש בה"ג איסור מנין בענין אחר בהלכות י"ט הולך אדם אלל רועה הרגיל וכו' צרימא צ"פ אין לדין (ב"ב כ"ט) עד ואמר תן לי עשרים ביצים ועשרים אגוזים שכן דרך צעה"ב להיות מונה בתוך ביתו עשרה אפרסקין כ' רמונים ובלבד שלא יזכיר לו סכום מנין רש"י אומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח סכום מנין דכי הוה נקיט מיניה והשתא נקט מיניה ארבעים לא לימא ליה מלי לכו מנה ונראה דהטעם כיון שצא לדקדק בצמדתם אסור שאין זה כדרך צעה"ב כי אין רגיל לדקדק בצמדות כעין זה ומותרא גדולה היא ונראה דדוקא כשנותנין ק' אגוזים כפרוטה או אסור דאי משצון של ק' לא שייך לנמנוס דמים אין נראה שיהא אסור וסכום מקח פ"י בה"ג כי הוה נקיט מיניה חמשה דנקי והשתא נקיט מיניה צדנקי לא לימא ליה מלא לי צדינר ונראה שלא פ"י כן בשביל שיהא מותר אס לקח הימנו שוה דינר צידה לומר הרי יש דינר ולא יאסור אלא דוקא שמדקדק לנמנס צמילוי הדינר דפשטא דהא נמי אסור ומה שפ"י כן בה"ג דשמא היה פשוט זה יותר לאסור שמוכר סכום המתק שלוקח עכשיו ור"ח גרס בצמכת ביצה סכום מקח במילתיה דת"ק סכום מנין במילתיה דרשב"א אצל במספ"א כבוד כמו בה"ג אצל בספר שלנו כבוד סכום מידה במילתיה דת"ק סכום מקח במילתיה דרשב"א ואין נראה דלפי גרסא זו לא מנינו איסור מנין לא במשנה ולא בצרייתא וא"כ מני"ל לשמואל איסור מנין דקאמר עוברין משום מנין דמשמע שאיסור ידוע לנו כמו מדה ומשקל:

ומשום צוין ופורעין ב"ש. אסור לומר לחצורו לשון הלוואה ופריעה אלא יש לו לומר לשון שאלה ומורה והם אינם רוצים לומר כן דלשון שאלה משמע דהדר בעיניה ומחשצ בלבו השואל שאם יזכור לשון שאלה שיזוקק להחזיר מיד וי"מ דיי"ט לא קאי אלא אליוין ופורעין אצל עוברים משום מדה ומשקל ומנין נקט לענין גול ואי אפשר לומר כן דבפרק שואל (שבת דף קמ"ט) מיימיה לה התם לענין שבת: **ובדברי** ה"ל אף משום רבית. ודוקא במקפידים (אסרי צ"ה) [אסר הלל] כדאמרין בני חצורה המקפידים אצל שאין מקפידים שרי אע"ג דצמתני' איירי צבתם בני אדם הם מקפידים ולא מחלי על מה שנתייקר ושוה יותר אלא משום שכר הלוואה ורבנן שרו אפי' במקפידין דמחלי על דבר מועט ונותנין שלא צתורת רבית ואפי' לא מחלי איכא למימר דטעמא דרבנן דשרו לפי שלא החמירו צאיסור סאה בסאה כ"כ לאסור אפי' ככרות כדפי' בקונטרס לעיל ואין להקשות כיון דסתם בני אדם מקפידין אמאי נקט שמואל בני חצורה המקפידים ולא נקט צבתם בני אדם דנקט בני חצורה שרגילין ללוות זה מזה ואין זוכרים לדקדק כל שעה ועושין ציי"ט כמנהגם בחול וגם אין זוכרים לעשות דמים על הככרות כל שעה כשלוים זה מזה לפי שרגילין תמיד ללוות זה מזה ואין יכולין לזיזר אע"פ שפ"י לעיל דאפילו ציד אסור לשקול צשר בני חצורה המקפידים וצמכת ביצה (דף כ"ח) שרי לטבצ שאינו אומן התם לא הוי צבתם בני אדם החשצין במקפידים דאין טבצ מקפיד אלל הרגיל ליקח ממנו ואין לפרש דסתם בני אדם כאין מקפידין דמו ומתנימין דאסר הלל נוקי דוקא במקפידים דהא אמרינן בפרק שואל (שבת דף קמ"ט) וכן אשה שואלת מחצרתה ככרות ובלבד שלא תאמר לה הלוני ופרכינן בצמדת הוא לאסור הא בחול שפיר דמי לימא מתנימין דלא כהלא ומאי קושיא הויא צבתם בני אדם דלא קפדי והלל לא אסר אלא דוקא במקפידין:

מתנה בע"מא קא יהבי אהרדי. נראה דוקא דבר מועט שידוע בלבו שהיה נותן לו בלאו הכי ואפילו מתנה מועטת דוקא צמת"ז: ערב

קב"א א ב ג מ"י פ"י מה"ל מלוה ולוה ה' ג ד סמג לאוין קב"ג טו"ש"ע י"ד ס' קב"ב סע"ף א: קב"ה ד מ"י שם ה"ל ג טו"ש"ע שם סע"ף ב: קב"ו ה מ"י שם ה"ל ב טו"ש"ע שם סע"ף א ב"ג"ה ודלא כהלל: קב"ו ו מ"י שם טו"ש"ע שם סע"ף ב: קב"ז ז מ"י שם ועין מ"י"מ סמג שם טו"ש"ע שם סע"ף א וסע"ף ב וע"ש צ"י: קב"ח ח מ"י פ"ז מה"ל גניבה ה' י סמג לאוין עה [אלל הוסיקוס השמיעוהו מטעם שכתב ה"ב"י ב"ח ס"ס תקו"ן: ק"ע ט מ"י פ"ד מה"ל מלוה ולוה ה"ל ט סמג לאוין קב"ג טו"ש"ע י"ד ס' קס סע"ף א: קע"א י מ"י שם ה"ל ח טו"ש"ע שם סע"ף ח: קע"ב ב מ"י פ"ז מה"ל מלוה ולוה ה"ל י"א סמג לאוין קב"ג טו"ש"ע י"ד ס' קס סע"ף ט: